

KAGU-EESTI MAINEKUJUNDUSE KAVA

12. DETSEMBER 2019

SISUKORD

1. Ülesande püstitus	4
2. Kokkuvõte	4
3. Hetkeolukorra analüüs (SWOT).....	5
4. Peamised probleemid ja väljakutsed.....	6
5. Mainekujunduskava eesmärk	7
6. piirkonna ressursside ja arengueelduste kirjeldus	8
7. Mainekujunduse strateegia	9
8. Olulisemad sihtgrupid.....	11
9. Välisinvesteeringute toomine.....	12
9.1. Eesmärk 2020-2022	14
9.2. Kuidas aitavad välisinvesteeringud parandada piirkonna mainet?	15
9.3. Väärtuspakkumine välisinvestorile	16
9.4. Tegevuskava	16
10. Turism	16
10.1. Turismi sihtgruppide kirjeldus	18
10.1.1. Puhkuseturistid	18
10.1.2. Kultuurihuvilised diginomaadid	18
10.1.3. Ärituristide grupid	19
10.2. Tööjaotus turismivaldkonnas	19

10.3. Eesmärk 2020-2022	20
10.4. Kuidas aitab turismi arendamine parandada piirkonna mainet?	21
10.5. Tegevuskava	21
11. Mainekava seos piirkonna jaoks oluliste arenguideedega	21
11.1. Kaugtöökeskused.....	21
11.2. Paigatunnetuse kasvatamine.....	23
11.3. pärandkultuurid	24
11.4. mainekava seos Tartu2024 kultuuripealinnaga	25
11.5. Mainekava seos maakondlike arengustrateegiatega	25
12. TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISE MEESKOND	28
13. Eeldused mainekujunduskava edukaks elluviimiseks.....	29
14. Jätkusuutlikkus.....	30
15. Peamised riskid tegevuskava elluviimisel	30

1. ÜLESANDE PÜSTITUS

Mainekujunduskava ülesandeks on Kagu-Eesti väärtuspakkumise sõnastamine ning plaani loomine selle viimiseks nii elanikeni kui külastajateni, tagades Võru, Põlva ja Valga maakonna omapära ja identiteedi säilimise.

Koostatav mainekujunduskava aitab kaasa Kagu-Eesti jätkusuutlikule arengule läbi ühise kohaturunduse, mis:

- suurendab kohaliku elaniku paigatunnetust, kohalik väärtustab oma elukohta ning räägib sellest uhkusega;
- näitab piirkonna väärtust atraktiivse elamis- ja külastuskohana.

Mainekujunduskava aluseks on Kagu-Eesti maine uuring, mille tulemustele toetudes valitakse 2–3 strateegilist sihtgruppi, kellele fookuseeritakse detailsem tegevuskava aastani 2022+.

2. KOKKUVÕTE

Mainekujunduse kava keskendub uuringutes selgunud põhiprobleemile, milleks on Kagu-Eesti hästitasutatud töökohtade vähesus, mis on peamiseks põhjuseks tööealise elanikkonna rahulolematuseks ja piirkonnast lahkumiseks. Vaiksel hääbuv turismisektor¹ ei suuda ilma lisatoeta pakkuda väärtust atraktiivse külastuskohana.

Mainekujunduse kavas keskendutakse kahele suunale:

1. välisinvestorite piirkonda meelitamisele ja selle läbi uute töökohtade loomisele suunatud tegevustele ning kommunikatsiooni panustatakse 31% mainekujunduse investeeringust, millega seatakse eesmärgiks saavutada 3 uut investeeringut aastas alates 2022 aastast², igaüks neist loob 20+

---

¹ Statistikaameti andmetel on 2018 aastal langenud Kagu-Eesti majutuskohtade täituvus, olukord on eriti keeruline Põlvamaal, kus keskmine täituvus on vaid 14%.

² Välisinvesteeringute meelitamiseks ja välisinvestorite usalduse loomine piirkonda investeerimiseks on pikaajaline protsess.

töökohta³;

2. turistidele suunatud tegevused ning selle kommunikatsioon, siia panustatakse 69% mainekujunduse investeeringut, millega seatakse eesmärgiks tuua piirkonda kolme aasta jooksul 150 000 ööbimist ja ca 1 000 ärikliendi üritust ning üle 500 kultuurihuvilise diginomaadi, tuues piirkonda ca 5,5M € lisatulu.

Võimalusel lisandub üks töökoht välisinvesteeringute toomiseks piirkonda, turismiturunduse tegevusi koordineerivad tänased maakondade turismikoordinaatorid. Eelarve on koostatud arvestusega, et mainekavas planeeritud teenused ostetakse sisse sihtgruppide⁴ kaupa.

3. HETKEOLUKORRA ANALÜÜS (SWOT)

SWOT analüüsi on koondatud ülevaatlikult teemad, mis tulid välja uuringutest⁵ ja aruteludest⁶, mille tulemustega on mainekujunduskava loomisel arvestatud.

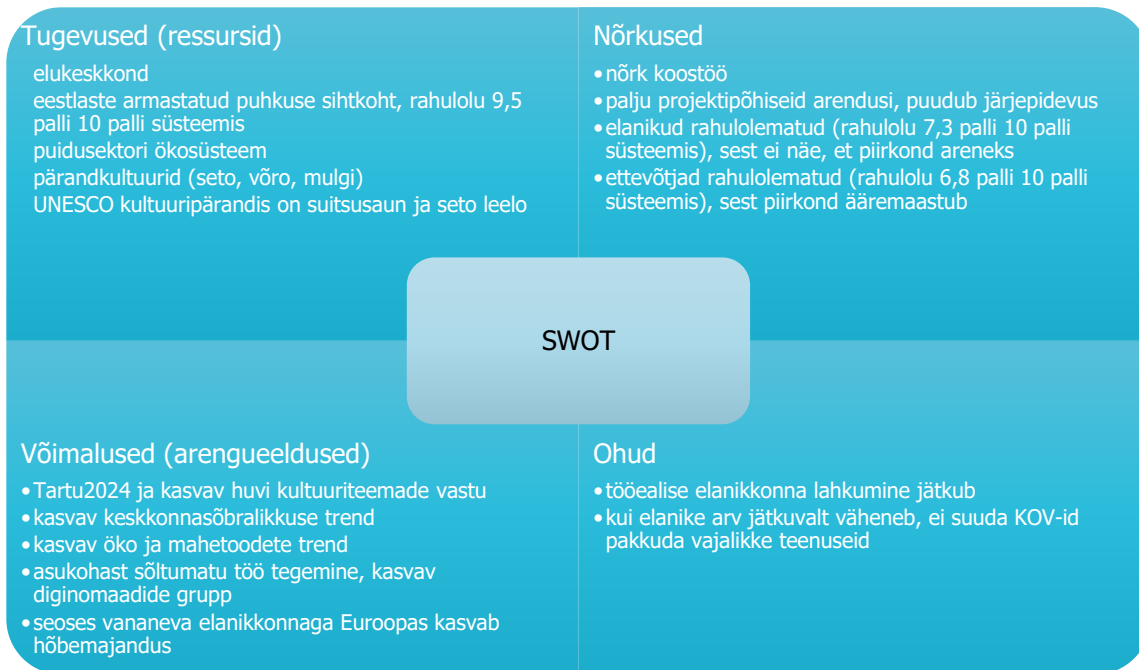
---

³ Loodud töökohtade arvu hinnatakse töötajate registri info alusel ning loodud ettevõtteid analüüsitakse nende majandusaasta aruannete alusel.

⁴ Töömahu optimeerimiseks ja tulemuste saavutamiseks on plaanitud hankida teenused välisinvesteeringute ja diginomaadide meelitamiseks ning ärigruppide ja puhkuseturistide piirkonda toomiseks

⁵ Mainekava koostamise jaoks viidi läbi kohalike elanike küsitlus (vastajaid 370), ettevõtjate küsitlus (vastajaid 101), piirkonnast lahkunute küsitlus (vastajaid 354), tagasipöördunute ja uussisserändajate küsitlus (vastajaid kokku 37) ja turistide küsitlus (eesti (vastajaid 94), vene (vastajaid 8) ja läti (vastajaid 24)).

⁶ Ametnike välitööde seminar 13. august 2019, Tõrva ettevõtjate klubi 5. september 2019, kaasamiseminar Otepääl 24. september 2019, kaasamiseminar Otepääl 21. november 2019.

4. PEAMISED PROBLEEMID JA VÄLJAKUTSED

Põhinedes maineuuringute tulemustele jagame mainekujunduse peamised probleemid ja väljakutsed kahte ossa: elanike ja küllastajate probleemid.

Elanikud:

- elanike madal rahulolu piirkonnaga, ligi neljandik plaanib kolida ära, sest pole kõrgepalgalisi töökohti;
- ettevõtjate madal rahulolu piirkonnaga, eelkõige kurdetakse ääremaastumise ning vähese tööjõu olemasolu üle;
- piirkonnast lahkunud inimesed tuleksid tagasi siis, kui oleks kõrgepalgalisi töökohti või kunagi pensionipõlveks.

Külalised:

- Eesti turistid on väga lojaalsed ja rahul, aga soovivad olla paremini informeeritud, rohkem söögikohti ja madalamaid hindu.
- Läti turistid on oluliselt vähem rahulolevad, soovivad lätikeelset infot ja odavamaid majutuskohti⁷.
- Vene turistid soovivad infot ja viitasid,
- Kagu-Eesti turismisektor on langustrendis ja paljude väikeste majutuskohtade suutlikkus investeerida uute sihtgruppide jaoks teenuste ja väärtuspakkumise kohandamisesse on puudulik. Mainekava kolme-aastaseks perioodiks sihtgruppide valikul lähtuti nendest, mille teenindamise suutlikkus ilma lisainvesteeringuteta on majutusasutustes olemas⁸. Kaugtöökeskuste puhul aga luuakse võrgustik teenusepakujatest, kellel on suutlikkus investeerida teenuse arendusse.

5. MAINEKUJUNDUSKAVA EESMÄRK

Mainekujunduskava lükkab sisse hoo Kagu-Eesti jätkusuutlikule arengule läbi ettevõtluskeskkonna ja külastuskoha turundamise, tuues välisinvesteeringuid ja kasvatades külastajate ja kaugtöötajate arvu.

Eesmärk kohalike elanike jaoks:

- kasvatada kohalike usku piirkonna arengusse välisinvesteeringute abil uute töökohtade loomisega ning selle aktiivse kajastamisega kohalikus ja üleriigilises meedias;
- kasvatada paigatunnetust, mis on seotud metsa ja looduse ning kohaliku kultuuriga;
- parandada võimalust pendelrändajatel teha tööd kodu lähedal, võimaldada Kagu-Eesti inimestel töötada kohaneutraalselt ning tuua läbi kaugtöökeskuste võrgustiku piirkonda tagasi diasporaa diginomaadid.

Eesmärk piirkonda elama asuvate inimeste jaoks:

---

⁷ Võttes arvesse piiratud info kättesaadavust läti keeles, siis võib arvata, et probleem ei ole mitte odavamate ööbimiskohtade puuduses, vaid selles, et lätlasteni ei jõua info nende kohta.

⁸ Kui müügid kasvavad ja turismisektor muutub jätkusuutlikumaks, siis järgmistes tegevuskavades on nende gruppide ammendumisel võimalik keskenduda teistele sihtgruppidele.

- näidata piirkonna väärtust atraktiivse elamiskohana, kuhu tekib järjepidevalt tasuvaid töökohti, mille kohta on info üleriigilises meedias.

Eesmärk külastajate jaoks:

- tuua piirkonda uusi sihtgrupe (nt kultuurihuvilised diginomaadid, ärituristid) ja näidata neile Kagu-Eesti väärtust atraktiivse külastuskohana ka madalhooajal.

6. PIIRKONNA RESSURSSIDE⁹ JA ARENGUEELDUSTE KIRJELDUS

Valga, Võru ja Põlva maakonna arengustrateegiates tuuakse välja järgnevad piirkonna ressursid ja arengueeldused:

- Puhas ja ehe loodus, looduskaunid kohad.
- Kvaliteetne elukeskkond.
- Hoitud ja arenevad pärandkultuurid, toimivad kultuuriinstituudid, kus on talletatud kombestik.
- Vilgas ja mitmekülgne kultuurielu.
- Sportimisvõimalused, korras terviserajad ja kergliiklusteed.
- Looduslikud tingimused kaheks turismihooajaks: suvi ja talv¹⁰.
- Turvaline elukeskkond.
- Aktiivsed külakogukonnad.

---

⁹ Väljavõte Valgamaa, Võrumaa ja Põlvamaa arengustrateegiatest.

¹⁰ Eesti regionaalarengu strateegias 2014-2020 aastateks on mainitud Lõuna-Eesti (Valgamaa, Võrumaa, Põlvamaa, Tartumaa, Jõgevamaa ja Viljandimaa) turismi ja puhkemajandust võrdlemisi edukana, mainekava koostamise ajaks on Kagu-Eesti kolmes maakonnas turism pööranud kergele langusele.

- Ühine piir ja hea geograafiline asukoht puhkuseturistidele ja ettevõtjatele Venemaalt ja Lätist.
- Tugev põllu- ja metsamajandus.
- Piir ja piirilogistika kompetents.
- Aiandus, maastikuarhitektuur ja põllumajandussaaduste sordiaretus (Räpina)¹¹.
- Puidu- ja mööblitööstuse tehnoloogiad, puiduklaster ja kompetentsikeskus TSENER.

Piirkonna ettevõtjad nimetasid¹² kõige olulisematena elukeskkonda, loodust, turvalisust ja inimesi. Kohalikud elanikud kinnitasid¹³, et elukeskkond on see, mis piirkonnas kinni hoiab.

Kõik need arengueeldused on olulised mainekujunduskava elluviimisel.

7. MAINEKUJUNDUSE STRATEEGIA

Kolme maakonna mainekujunduses toome kokku piirkondadele olulised teemad ja integreerime need üksteist toetavaks tervikuks, kus on kaks fookusvaldkonda (elukeskkonna jätkusuutlik majandamine ja pärandkultuurid) ning läbi nende valdkondade arendamine ja töökohtade loomine. Elukeskkonna¹⁴ jätkusuutlik majandamine on aluseks välisinvesteeringute piirkonda toomisel ning pärandkultuuride tutvustamine tervikliku külastuskogemuse loomiseks puhketuristidele, ärituristidele ja diginomaadidele.

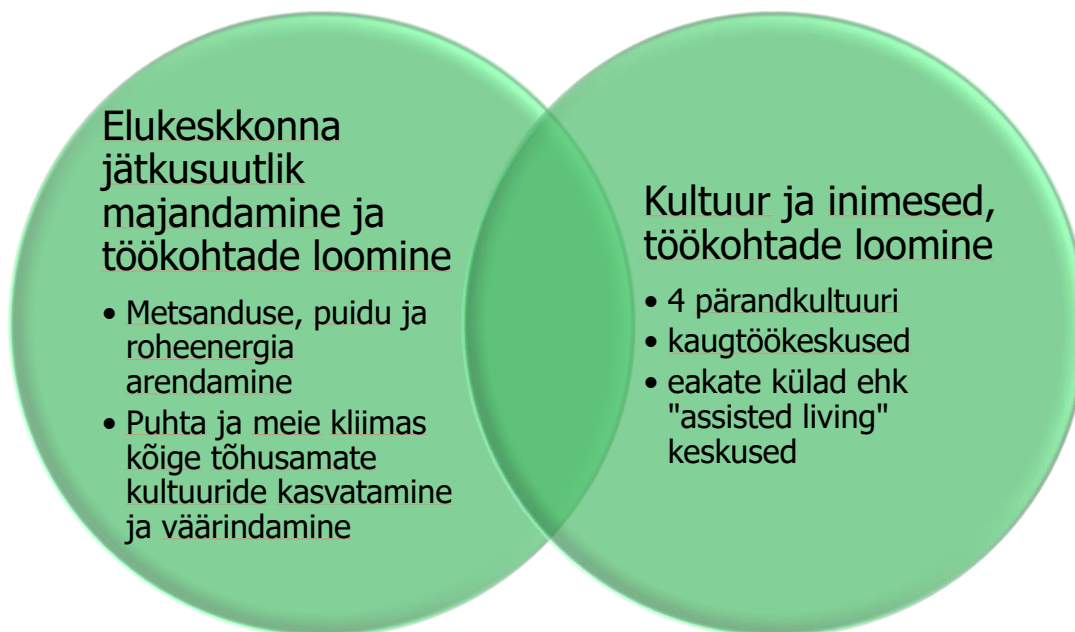
---

¹¹ Oluline alus puidu ja toidusektori välisinvestorite meelitamisele.

¹² Mainekujunduskava aluseks olnud ettevõtjate uuring.

¹³ Mainekujunduskava koostamise aluseks olnud kohalike elanike küsitlus.

¹⁴ Elukeskkond on kohalike elanike ja ettevõtjate hinnangul kõige olulisem piirkonna tugevus.

Elukeskkonna jätkusuutlikul majandamisel (toidu ja puidusektor) on fookus töökohtade loomisel läbi välisinvesteeringute ning teisalt keskkonna arendamisel (loodus) turismisektori vajadusi silmas pidades. Nii keskendutakse välisinvesteeringute meelitamisele just neid väärtusi arendavatele ettevõtete piirkonda meelitamisele. Vastavalt sellele koostatakse kommunikatsioonisõnumid ning valitakse suhete loomiseks üritused (Trä och Technik¹⁵, BIOFACH¹⁶). Lisaks pööratakse tähelepanu väärtusvõrgustike laiendamisele, et kasvatada piirkonna tootmises lisandväärtuse loomist¹⁷.

Välisinvesteeringute valdkond on mainekujunduskavas kõige väljakutsuvam, sest kolmes maakonnas on väga napp teadmine ja kogemus välisinvesteeringute süsteemsest kaasamisest ja seeläbi uute töökohtade loomisest.

Samas on nii Eestis kui rahvusvaheliselt häid näiteid, kuidas fokuseeritult välisinvesteeringuid kaasata uute töökohtade loomiseks.¹⁸¹⁹

¹⁵ Jätkusuutliku puidu mess Rootsis <https://traochtechnik.se>

¹⁶ Maailma suurim ökoloogilise toidu mess <https://www.biofach.de/en>

¹⁷ Näiteks kohalike suuretevõtete partnerite meelitamine oma tootmisüksusi piirkonda tooma.

¹⁸ Ida-Virumaa on 10 aastat edukalt välisinvesteeringuid kaasanud.

¹⁹ Team Paldiski on hea näide erakapitali juhtimisel välisinvesteeringute süsteemsest kaasamisest. <https://mi.ee/turundusraadio/investeeringute-toomine-piirkonda>

Turismivaldkonnas keskendutakse kahanevale sektorile arenguhoo andmisel sihtgruppidele, mille teenindamise võimekus on piirkonnas täna olemas: puhketuristidele Eestist, Lätist ja Venemaalt ning ärigruppidele Tallinnast ja Harjumaalt. Turismisektori arendamine seotakse pärandkultuuride ja loodusressursside tutvustamisega.

Kolmas sihtgrupp on kultuurihuvilised diginomaadid, kelle teenindamise võimekus tekib suuremas mahus koos kaugtöökeskuste arendamisega.

8. OLULISEMAD SIHTGRUPID

Mainekujunduse kava keskendub kahele suunale: välisinvesteeringute²⁰ piirkonda toomine ning turistide arvu kasvamine.

Välisinvesteeringutes on kolm peamist sihtrühma:

- puidusektori teenuste sektor²¹ (disaini ja tootearenduse keskused, koolitused, logistika juhtimine jms) ja jätkusuutlik metsandus. Puidusektoris on olemas puidu kompetentsikeskus ja ökosüsteem. Kolme maakonna arengustrateegiates on puit fookusvaldkond;

---

²⁰ Välisinvesteeringute all mõeldakse nii otseinvesteeringuid sh uusinvesteeringuid (ingl *greenfield*), olemasolevate ettevõtete ostmist (ingl *M&A*) välisinvestorite poolt. Tegevuskava ei ole suunatud Eesti investoritele.

²¹ Financial Times'i raporti FDI in Wood Products 2003-2019 järgi on keskmine töökohtade arv investeeringu kohta välisinvesteeringutes puidusektori müügi, turunduse ja klienditoe valdkonnas 11 (keskmine investeering 7,2M USD), logistika ja transpordi valdkonnas 57 (keskmine investeering 17,9M USD), taaskasutuses 46 (keskmine investeering 34,8M USD), peakontorid 34 (keskmine investeering 3,5M USD), disain, arendus ja testimine 85 (keskmine investeering 12,6M USD), haridus ja koolitus 57 (keskmine investeering 9,8M USD), hooldus ja teenindus 99 (keskmine investeering 6,0M USD), R&D 31 (keskmine investeering 10,2M USD), teenuste keskus 40 (keskmine investeering 1,2M USD). Keskmine investeering töökohta kohta 350 000 USD ja keskmiselt 28 töökohta investeeringu kohta.

- toidusektori teenuste sektor (tootearendus, turundus, koolitus, kokandus jms), aga ka mahetootmine, puhas toit. Kolme maakonna arengustrateegiates on toit fookusvaldkond;
- suunatud kinnisvaraarendus nt eakate vajadusele kohandatud elurajoonid²², keskustesse²³ investeerimine ning kaug/koostöökeskustele investorite leidmine.

Turismisektori kolm sihtrühma:

- puhkuseturistid Eestist, Lätist ja Venemaalt²⁴;
- Eesti ettevõtete äriüritused (koolitused, seminarid, meeskonnatöö, ajarünnakud, suve- ja talvapäevad vms);
- kultuurihuvilised diginomaadid, kes reisivad peamiselt üksi sh diasporaa²⁵.

9. VÄLISINVESTEERINGUTE TOOMINE

Välisinvesteeringud, nii uued, kui ka investeeringud olemasolevatesse ettevõtetesse, on olulised uute töökohtade loomise allikad. Kagu-Eestis on olemas tugev puidu- ja toidusektor, millele investeeringute otsimisel keskenduda. Tuleb arvestada, et kohalikud inimesed tõenäoliselt ei toeta suurte tootmisüksuste piirkonda toomist, seega peaks keskenduma valdkonna teenuskeskustele. Oluline

---

²² Inglise keeles *assisted living center*

²³ Jätkusuutlik on rajada sidusad kompleksid erinevatele elanikkonna gruppidele, mitte teha nõ monofunktsionaalsed eakate keskused. Erinevate gruppide sidustamine on ühiskonnale odavam, kui ühe nt eagrupid põhised keskused, sest seal tekib vähem võimalusi kogukondliku ressursi kaasamiseks. Ka eakas inimene tahab suhelda noortega ja noorematele põlvkondadele on vaja luua võimalusi kasvatada mõistmist eakate suhtes. Avalik ruum ja teenused ei tohi inimesi eagruppide kaupa isoleerida.

²⁴ Puhkuseturistide vastuvõtmise võimekus on piirkonnas olemas ning ei nõua teenusepakujatelt lisainvesteeringuid. Oluline on nende mahtu kasvatada hooajavälisel ajal kui täituvus väikestes majutusasutustes on madal. Küllastajate arvu kasvatamine on kriitiline väikeste turismitalude ellujäämiseks.

²⁵ Diasporaa on Kagu-Eesti juurtega inimesed, kes on piirkonnast ära kolinud.

on koondada välisinvesteeringute meelitamiseks piirkonna investeerimispakkumine ühte kohta ning luua tugiteenused tulevastele investoritele.

Välisinvesteeringute piirkonda toomisel ei tule tulemused kiiresti ja tulemuste saavutamiseks on vaja pikaajalist pühendumist ja süsteemset tööd. Eestis on heaks näiteks Paldiski²⁶ ja Ida-Virumaa, kus investeeringute meelitamiseks tehakse väga süsteemset ja tulemuslikku tööd. Rahvusvaheliselt on hea näide Jüütimaa Taanis, mis on keskendunud ranniku- ja loodusturismi arendamisele²⁷. Teine hea näide on Ontario²⁸, mis lisaks muudele valdkondadele on üks edukamaid välisinvesteeringute kaasamise piirkondi jätkusuutliku metsanduse ja puidutöötlemise valdkonnas.

Metsanduse ja toidu valdkonnas on piirkonna inimeste huvi saada välisinvesteeringuid teenuste valdkonnas, mitte suuri töötlevaid tööstusi. Teenuste näited puidusektoris, mis sobiksid Kagu-Eesti hajaasustusse võiksid olla: puiduvaldkonna turundus, puidu recycling, puittoodete disain ja testimine, puiduvaldkonna koolitused, puidulogistika ettevõtted jms. Investorite valikul eelistatakse tugeva sotsiaalse vastutusega ettevõtteid, kes panustavad looduskeskkonda ja kogukonda.

Täna on välisinvestoril keeruline leida infot investeerimisvõimaluste kohta²⁹ ning investoreid toetavate poliitikate kohta Kagu-Eestis. Seega on oluline koondada

---

²⁶ <https://mi.ee/investeeringute-toomine-piirkonda>

²⁷ <https://www.investin.kystognaturturisme.dk>

²⁸ <https://www.ontario.ca/page/forest-industry-development>

²⁹ Kolme maakonna peale on vaid Võru maakonnal www.investinvoru.com lehekülj, mis on keskendunud põhiliselt tööstusaladele, puudu on info nii piirkonna arengustrateegiate kohta nt missuguseid investeeringuid oodatakse, missugused on müügis olevad ettevõtted, tööstusalade, kinnisvaraarenduse tingimused, millised on välisinvestorite tugiteenused (nt pehme maandumise teenused), kuidas kohalik haridussüsteem toetab piirkonda investeerimist, millised on investorite jaoks vajaliku infrastruktuuri loomise tingimused, millised on toetusmeetmed jms.

kogu info investeerimise võimalustest ühte kohta ning viia sõnum investorite leidmise huvist võimalike välisinvestoriteni.

Seni on piirkonna vähene tööjõu olemasolu olnud üheks takistuseks välisinvestoritele. Mainekujunduskava raames plaanime tuua piirkonda rahvusvahelise kaugõppe kutse, rakendusliku kõrghariduse ja täiendõppe võimalused, mis toetab nii kohalikke ettevõtjaid kui ka välisinvestoreid ning annab põhjuse kohalikele inimestele jääda piirkonda õppima ja kodu lähedale töötama.

Välisinvestorite meelitamise kava on seotud tööga läbi vahendajate (EAS-i rahvusvahelised investorsuhete konsultandid, rahvusvahelised konsultatsiooni-bürood, kus tegeletakse investoritele piirkondade valimisega) ja otsetööga kontaktide kogumiseks ning suhete loomiseks piirkonda sobivate tegevusvaldkondade investoritega.

Kuna Kagu-Eesti on seni olnud välisinvesteeringute kaasamisel Eesti piirkondadest tagaplaanil, siis tulemuste kiiremaks saavutamiseks on vaja tugevat investeerimist nii sise- kui väliskommunikatsiooni. Sisekommunikatsioonis on oluline kaasata piirkonna ettevõtjaid ja aktiviste välisinvestorite jaoks sobivate kohtade valikul minimeerimaks vastasseisu ja leidmaks ühishuve. Väliskommunikatsioonis on oluline kasvatada nähtavust ning seeläbi tuntust ja usaldusväarsust puidu, toidu ja kinnisvara investorite hulgas, et üldse piirkonnana nende valikulauale jõuda.

9.1. EESMÄRK 2020-2022

Luu pilootprojekt välisinvesteeringute kaasamiseks puidu valdkonna teenusettevõtete, mahetoidu sektori ettevõtete ja suunatud kinnisvaraarenduse projektide toomiseks Kagu-Eestisse.

- 2022 ja edasi kolm 20+ töökohaga investeeringut aastas (ideaalis 1 igasse maakonda), keskmine palk üle Eesti keskmise,

- Investeeringud ca 18M€/a³⁰
- Lisanduv palgatulu ca 1M/a

Välisinvesteeringute valdkonnas edu saavutamiseks on oluline koostöö haridusasutustega kompetentsi loomiseks piirkonnas³¹. Kaasata saab nii Eesti kui ka rahvusvahelisi õppeasutusi eelkõige kutse- ja rakenduskõrghariduse tasemel, kus piirkonna inimesed saavad õppida virtuaal- ja kaugõppe vormides ja samas teha praktikat piirkonna ettevõtetes. Sellest võidavad lisaks ligimeelitatavatele välisettevõtetele ka kohalikud ettevõtjad, kes täna kurdavad kvalifitseeritud tööjõu vähesuse üle.

Välisinvesteeringute kaasamiseks on vaja leida kompetentne inimene, kes seda valdkonda soovib koordineerida lisaks EAS-i Lõuna-Eesti välisinvesteeringute konsultandile³² viies ellu mainekujunduskavas planeeritud välisinvestoritele suunatud tegevused. Seega tuleb lisaks mainekavas toodud tegevustele arvestada ka lisanduva täistööaja palgakuluga.

9.2. KUIDAS AITAVAD VÄLISINVESTEERINGUD PARANDADA PIIRKONNA MAINET?

Välisinvesteeringud aitavad parandada piirkonna mainet järgnevalt:

1. tekib juurde uusi kõrgepalgalisi töökohti, mida kohalikud elanikud ootavad, inimeste eluolu ja rahulolu paraneb;
2. inimesed näevad, et omavalitsused ja riik panustavad töökohtade loomisesse ja usuvad, et elu läheb paremaks;

---

³⁰ Financial Times'i raporti FDI in Wood Products 2003-2019 järgi 350 000 USD töökoha kohta

³¹ Eestis on hea näide selleks Viljandis paiknev Cleveron, kus loodi Cleveroni Akadeemia koostöös Mainori Kõrgkooliga vajalike IT spetsialistide koolitamiseks.

³² Mainekujunduse kava on EAS-i Lõuna-Eesti koordinaator üle vaadanud ja seda on tema ettepanekute alusel kohandatud. Täpsem koostöövorm lepatakse kokku peale mainekujunduskava kinnitamist.

3. inimesed loevad kohalikust meediast ja sotsiaalmeediast, kuidas tuleb juurde uusi õppimisvõimalusi ja töökohti, tekib arusaamine, et tänane ääremaa hakkab ägedaks muutuma.

9.3. VÄÄRTUSPAKKUMINE VÄLISINVESTORILE

Kagu-Eesti on jätkusuutliku metsanduse ja mahetoidu-suunaga piirkond, kus on aastate jooksul kogunenud valdkonna kompetents, kuhu otsitakse vastutustundlikke investoreid piirkonna edasiseks arendamiseks läbi nende valdkondade äriteenuste arendamise. Lisaks investoritele mõeldud pehme maandumise teenusele viiakse ellu kaasahaaravat rahvusvahelist kaugõppe programmi talentide arendamiseks ja järelkasvu tagamiseks ning toetatakse kaugtöökeskuste teket avaliku sektori poolt.

9.4. TEGEVUSKAVA

Tegevuskava koos eelarvega ja kommunikatsioonitegevustega on esitatud eraldi exceli tabelis.

10. TURISM³³

Turismisektor on Kagu-Eestis väga keerulises olukorras, hooajalisus on suur, täituvus madal, hinnad madalad ning sektor kahaneb vaikselt. Selle trendi

---

³³ Planeeritavas Lõuna-Eesti turismistrateegias soovitakse luua mudel kuue Lõuna-Eesti maakonna koordineeritud tegutsemiseks turismi valdkonnas (allikas: Ülle Puustusmaa, Lõuna-eesti turismi tegutsemismudeli koostaja). Mudeli üks fookusi on maakondade turismitöötajate spetsialiseerumise kokkuleppimine. Mainekava koostamisega paralleelselt on jõutud lahenduseni, et struktuur võiks olla funktsionaalne (eraldi tiimid koolituse, teenuste arenduse ja turunduse jaoks) ning turunduse sees peetakse mõistlikuks sihtgrupipõhist lähenemist nagu Kagu-Eesti mainekavas on välja pakutud. Lõuna-Eesti turismistrateegia ja Kagu-Eesti mainekava ei ole üksteisega vastuolus. Enne mainekujunduskava kinnitamist aga ei ole Lõuna-Eesti turismil olemas strateegiat. Selle strateegia loomisel tuleb arvestada Kagu-Eesti mainekujunduskava tegevustega ning vältida dubleerimist ja otsida sünergiaid.

jätkudes on piirkonnal keeruline olla külastajatele atraktiivne sihtkoht. Sektor vajab langustrendi ümberpööramiseks ja töökohtade säilitamiseks koostööd ning tuge. Tänu turismisektori kasvule tekib võimalus uutele teenusepakkujatele pärandkultuuride, loodusturismi, toitlustuse jm valdkondades.

Ettevõtete jätkusuutlikkust arvestades on oluline hooajalisuse vähendamine ning turistide arvu kasvatamine lähiaastatel³⁴. Lisaks Eesti turule on tähelepanu all ka turistide kasvatamine lähiturgudelt Vene ja Läti suunalt, mis on täna kõige olulisemad turistide arvult ning kõige lihtsamini ligipääsetavad autoga turistile³⁵. Turismisektoris on palju väikeseid ettevõtteid, kes ei suuda oma teenust ise turundada. Oluline on Kagu-Eesti turismiettevõtete koosturundamine kogu piirkonnas.

Turismis on kolm sihtgruppi, millele keskenduda ning mis vastavad enim tänasele sektori ettevõtjate võimekusele.

Sihtgruppidest on kõige laiem grupp puhkuseturistid, mille vastuvõtmise võimekus on olemas 208 ettevõttel piirkonnas, seminaride ja koolituste korraldamise ruumid on 15 ettevõttel³⁶ ning diginomaade suudab täna vastu võtta paar-kolm.

	Eesmärk	Toetav trend	Väljakutse
Eesti, Läti, Venemaa puhkajad (B2C)	Hooajalisuse vähendamine, tugev talvehooaja fookus	Majanduskasv	Võimekuse kasvatamine üksikuturisti vastuvõtuks hooaja välisel ajal, teenuste arendus

³⁴ Peale mainekujunduskava tegevuste lõppu kui eesmärgid on täidetud ning ettevõtete võimekus suurenenud, on võimalik saadud koostöökogemusele ja tulemustele toetudes keskenduda järgmistele sihtgruppidele.

³⁵ Tänapäevane ühistransport ei võimalda ilma autota Kagu-Eestis reisimist, bussituriste suudavad aga mahutada vaid suured majutusasutused.

³⁶ Seminariruum.ee andmebaasi põhjal

Pärandkultuuri huvilised diginomaadid, diasporaa (B2C)	Kasvatada ööbimise pikkust hooajavälisel ajal, tutvustada pärandkultuure läbi nende sotsiaalmeedia kanalite	Diginomaadide kasvav grupp	Võimekuse kasvatamine üksikuturisti vastuvõtuks hooaja välisel ajal, keeleoskus, teenuste loomine
Ärisündmused (sh suve- ja talvapäevad, seminarid, koolitused)	Hooajalisuse vähendamine	Majanduskasv	Tõmbepiirkonna kasvatamine Tartust kaugemale

10.1. TURISMI SIHTGRUPPIDE KIRJELDUS

10.1.1. PUHKUSETURISTID

Puhkuseturistid on kõige suurem sihtgrupp Eestis ja lähiturgudel, kelle vastuvõtmine ei eelda enamasti majutusasutuste jaoks lisainvesteeringuid. Eesti puhkaja on lojaalne ja piirkonnas toimuvaga kursis, Läti ja Venemaa turistid vajavad ühtset infoportaali piirkonnas toimuva ja pakutava kohta (sh piirkonna suursündmused). Oluline on luua uusi põhjuseid tulekuks hooaja välisel ajal (sügis, talv, kevad).

VÄÄRTUSPAKKUMINE

Kagu-Eesti 200 turismiettevõtet ootavad puhkajaid avastama Seto, Võru ja Mulgi traditsioone, mida saab kogeda aasta läbi maalilises looduses.

10.1.2. KULTUURIHUVILISED DIGINOMAADID

Kagu-Eestisse luuakse teenuskeskused kultuurihuvilistele diginomaadidele, kes on välja kasvanud noorte start-upperite vanusegrupist ning reisivad koos perega. Nende jaoks ei ole oluline mitte aktiivne ööelu, vaid laste mänguväljakud ja lastehoiud, keeleõpe ja kohalik erakordne kultuuriruum. Nad valivad oma külastuskoha teadlikult otsides tihti vihjeid UNESCO kultuuripärandi baasist ning väärtustavad kõrgelt võimalust tutvuda erakordse ajaloolise väikekultuuriga. Nad on huvitatud keelest (võimalus pakkuda keelelaagreid, -kohvikuid, menüüd kohalikus keeles jms), kommetest (võimalus osaleda pulmas, ristsetel vms),

ajaloost ning ootavad selle kogemise võimalust oma nomaadiperioodi jooksul. Liikudes perega on neil tavaliselt oma auto ning nad ei sõltu kohalikust ühistranspordist. Perena tarbivad nad piirkonnas rohkem erinevaid teenuseid ning jätavad piirkonda rohkem raha kui noored start-upperid. Oluline on ka selle grupi suurem missioonitunne, millega kaasata neid kohalikku kogukonda (nt. töö Maarja külas) ja kultuuri panustama.

VÄÄRTUSPAKKUMINE

Kagu-Eesti kaugtöökeskuste võrgustik pakub võimaluse tulla perega ja kogeda elu kolmes erilises kultuurikeskkonnas, kus üle 30 kaugtööks loodud keskuse annavad võimaluse tööks, kohalik tugivõrgustik aitab mõtestada kultuuride eripärasid ning turvaline ja lastesõbralik elukeskkond pakub lastele põnevat tegevust.

10.1.3. ÄRITURISTIDE GRUPID

Ärituristide gruppide tõmbepiirkonnaks on peamiselt Lõuna-Eesti, kuid mainekava eesmärk on laiendada seda ka Tallinna ja Harjumaa piirkonda, kus on suurim ettevõtlusaktiivsus ning potentsiaal. Selleks on vaja välja töötada atraktiivsed paketid, mis kombineerivad piirkonna omanäolisuse (loodus, pärandkultuurid) ärikliendi koolitus, seminari või ürituskogemusse ning teevad selle lihtsalt tarbitavaks.

VÄÄRTUSPAKKUMINE

Kagu-Eesti kaugtöökeskuste võrgustik, kus on üle 30 keskuse ja 15 seminarikorraldaja, pakub inspireerivat keskkonda koolituste, seminaride ja äriürituste läbiviimiseks ning kolme eriilmelise pärandkultuuri kogemusega rikastamiseks kauni kuppelmaatikuga looduses, kus on tegevust nii sügisel, talvel kui kevadel.

10.2. TÖÖJAOTUS TURISMIVALDKONNAS

Turismisektoris tuleb jagada ära erinevate sihtgruppide töö erinevate maakondlike turismikoordinaatorite vahel, sest tänases lähenemises, teevad erinevate

maakondade turismikoordinaatorid sarnaseid tegevusi. Lähenemine, kus iga maakondlik turismikoordinaator tegutseb ühe sihtgrupiga³⁷, on palju tõhusam.

Kaugtöökeskuste võrgustiku koordinaatori roll on võrgustiku kasvatamine, teenuste arendamine, võrgustiku liikmete võimekuse kasvatamine ning müügitöö Eesti suurettevõtete suunal nende kaugtöötijate loomiseks/paigutamiseks Kagu-Eestisse. Kaugtöökeskuste koordinaatori töötasu ei ole arvestatud mainekavasse. Mainekavas on arvestatud, et ühe maakonna turismikoordinaator keskendub diginomaadide kommunikatsioonile ning nende piirkonda toomisele. Lisaks on arvestatud, et üks inimene keskendub ärigruppide turundusele ja müügile.

Oluline on ettevõtjate ja avaliku sektori koostöö, milleks on võimalusi nii vähemformaalsest klubilisest tegevusest formaalsema klastrite loomiseni. Jätkusuutliku ja tõhusa koostöö soodustamiseks on oluline leppida kokku põhiväärtused, missioon, eesmärgid, leida huvide ühisosa ning kaardistada finantseerimise võimalused. Piirkondade turismikoordinaatorid võiksid olla selliste koostöögruppide tegevuse koordinaatorid.

10.3. EESMÄRK 2020-2022

Kasvatada puhke- ja ärituristide arvu hooajavälisel ajal ning käivitada kaugtöökeskuste võrgustik kultuurihuvilistele diginomaadidele.

- 2020-2022 lisandub 150 000 ööbimist (võrreldes 2019 aasta tasemega), mis kasvatab majutusettevõtete müügitulu 3,6M €;
- 2020-2022 viiakse läbi lisaks 1 000 ärikliendi üritust, kus on üle 20 osaleja, mis toob 1,5M € müügitulu;
- luuakse kaugtöökeskuste võrgustik vähemalt 30 teenusepakkujaga ning 2021-2022 tuuakse piirkonda 500 kultuurihuvilist diginomaadi, kes viibivad piirkonnas 7 päeva ja kulutavad 500€. Kogutulu 288 000€.

---

³⁷ Sihtgrupid on puhkuseturistid, ärigrupid ja diginomaadid.

Kaugtöökeskuste võrgustiku loomise jaoks on vaja kootööd välisinvesteeringute projektijuhiga, et tuua piirkonda kaugtöökohtade loomisest huvitatud ettevõtjaid.

10.4. KUIDAS AITAB TURISMI ARENDAMINE PARANDADA PIIRKONNA MAINET?

Turismi arendamine aitab parandada piirkonna mainet järgnevalt:

1. piirkonda külastavad turistid kulutavad lisaks majutusele ka toidule ja meelelahutusele, tarbivad pärandkultuuri teenuseid ning aitavad pärandkultuuri teenuste pakkujalatel töökohti luua, toetada nende kultuuride elujõulisust;
2. turismiettevõtjate elujõulisus kasvab;
3. noortel on võimalik saada kodu lähedal esimene töökogemus ja toetada pere elujärge;
4. inimesed on uhked, et turistid hindavad piirkonna väärtusi. Külastajad saavad piirkonnast hea kogemuse jagavad seda ja soovivad ka sõpradele;
5. inimesed loevad kohalikust meediast ja sotsiaalmeediast, kuidas piirkonna populaarsus kasvab ja tekib usk, et tänane ääremaa hakkab atraktiivseks muutuma.

10.5. TEGEVUSKAVA

Tegevuskava koos eelarvega ja kommunikatsioonitegevustega on esitatud eraldi exceli tabelis. Kõik Exceli tabelis toodud kulud põhinevad eeldusel, et need tegevused tuleb väljast sisse osta. Kui piirkonnas on kompetents ja võimekus tegevusi ise teha, siis on kulud väiksemad.

11. MAINEKAVA SEOS PIIRKONNA JAKS OLULISTE ARENGUIDEEDEGA

11.1. KAUGTÖÖKESKUSED

Kaugtöökeskused on olnud üks piirkonda ühendav arenguideo, mille visioon on töötatud välja mainekavaga paralleelselt. Teema on oluline, sest keskuste loomine loob eeldusi kaugtöö kui töövormi populariseerimiseks, mis omakorda loob võimalusi kõrgepalgaliste töökohtade piirkonda toomise ja jäämise kaugtöö vormis.

Mainekavas toetatakse kaugtöökeskuste arendamist läbivalt:

- välisinvesteeringute tegevuskava osa on kaugtöökeskustele investorite otsimine eesmärgiga kasvatada võimekust kaugtööteenuste osutamiseks, sh kodulehele investeerimisvõimaluste info kogumine, kinnisvaramesside külastamine, sotsiaalvõrgustikes potentsiaalsete investoritega suhtlemine, kaugtöö kui ühe mainekava fookusvaldkonna innovatsiooni foorumi korraldamine Kagu-Eestis, kaugtöökeskustesse investeerimishuviliste visiitide korraldamine Kagu-Eestisse, kaugtöökeskuste edulugude kajastamine kohalikus ja rahvusvahelises meedias (välisinvesteeringute valdkonnast ca 1/3 võiks olla tinglikult kaugtöö võimekuse kasvatamiseks ehk ca 61 000€);
- välisinvesteeringute tegevuskavas on rahvusvahelised koolid kliendiks kaugtöökeskustele, kasutades nende ruume seminaride läbiviimiseks ja nende töökohti koolituskoordinaatorite tööruumideks;
- turismivaldkonna tegevuskavas on kultuurihuviliste diginomaadide piirkonda toomine ning ärituristide gruppidega töö otseselt seotud kaugtööturismiga (turismivaldkonnast on kaugtöökeskuste arendamist toetavad investeeringud diginomaadidele suunatud turundusse 60 000€ ning äriturismi gruppidele suunatud tegevus 84 500€).

Oluline tugisammas on kultuurivaldkonna jätkusuutlike eripäraste ja autentsete pärandkultuuride integreerimine ärituristide ja diginomaadide külaskogemusse. Selleks paketeeritakse kultuurikogemuse saamine diginomaadide teenustesse ning luuakse võimalusel kaugtöökeskusi ka pärandkultuuri keskustesse³⁸ ja ärigruppide teenustesse integreeritakse võimalusel kohalik pärandkultuuri osa.

Tuleb arvestada, et piirkonna arendajate jaoks oluline kaugtöökeskuste teema on kõige riskantsem. Riski kasvatab idee uudsus ja ebamäärasus, piirkonna ettevõtete vähene investeerimissuutlikkus sellise teenuse turule toomisesse (investeeringud viimase miili internetti, videokonverentside seadmetesse, kaasaegsesse tööruumi, inglise keelt rääkivasse personali jne) ning huvi sellega kaasa tulla, ja tänane praktika Eestis, kus kaug/koostöökeskused ei ole väljaspool Tallinna kasumlikud ettevõtmised³⁹. Seda riski aitab maandada tugevate välisinvestorite piirkonda toomine.

Mainekavas toome välja võimaluse lisaks praegustele kaugtööks sobivatele keskustele (Suur Muna, Loovusait, Liblikaaia Villa, Rõuge Catlamaja) siduda

---

³⁸ Nagu näiteks arendatav Mulgi Kultuuri keskus.

³⁹ Tartu Ülikooli bakalaureusetöö "Eesti kaugtöökeskuste toimimise alused ja mõjutegurid" Helen Ahas (2019)

kaugtöökeskused kohaliku pärandkultuuriga ning näiteks rajatavas Mulgi Kultuuri Keskuses võiks tekkida võimalus kaugtööks autentse kultuurikeskkonnas. Nii võiks kaaluda ka võro ja seto pärandkultuuride kaugtöökeskusi.

Pikemat perspektiivi silmas pidades on oluline arvestada Tartu2024 kultuuripealinna ettevalmistusega, mis tõstab kultuuriteemad fookusesse juba lähiaastatel ning toob Lõuna-Eestisse palju kultuurihuvilisi turiste ja nomaade, kelle jaoks on oluline kultuuriliselt inspireeriva töökeskkonna leidmine kultuuripealinna lähedal. Aastaks 2023, kui on kultuuripealinna eel-aasta ja kultuurihuviliste turistide ja nomaadide hulk järsult kasvamas, on oluline arendada välja hästi toimivate kaugtöökeskuste võrgustik Kagu-Eestis, et maksimeerida sündmusest saadav kasu.

11.2. PAIGATUNNETUSE KASVATAMINE

Kohaliku elaniku paigatunnetust, mis traditsiooniliselt on seotud looduse ja kultuuriga, toetavad mainekujunduskavas järgnevad tegevused:

- jätkusuutlikule arengule suunatud puidu ja toiduvaldkonna investorite leidmine ja tutvustamine kohalikus meedias, mille raames selgitatakse kohaliku looduskeskkonna olulisust ja selle säilitamise viise läbi välisinvesteeringute;
- kohalike elanike kaasamine välisinvesteeringuteks sobivate valdkondade defineerimiseks (nt otsime metsandusega seotud ettevõtteid, kelle sotsiaalse vastutuse poliitika sisaldab looduslike koosluste säilitamist ja kohalikele kooliõpilastele jätkusuutlike metsanduse põhimõtete tutvustamist põhikoolis; otsime mahetoidu ettevõtteid, kes toetavad kohaliku mahetootete jõudmist koolidesse ning selle paikkondliku eripära tutvustamist lastele jne);
- toome piirkonda rahvusvahelised haridusasutused, kes aitavad koolitada muu hulgas jätkusuutliku majandamise põhimõtetest lähtuvalt, viivad läbi antropoloogia koolitusi koduloo uurimiseks ning paigatunnetuse kasvatamiseks jms;
- võimaldame kohalikul elanikul oma paigatunnetust süvendada läbi oma kodukoha tutvustamise diginomaadidele ja nende peredele. Teenuse loomisesse kaasatakse koolinoori. Loomes diginomaadidele mentorite tugivõrgustiku, kellest kujunevad piirkonna mainesaadikud;

- tutvustame mõjuliidritele⁴⁰ kohalikku elu, levitame nende peegeldust kohalikele elanikele meedias ja sotsiaalmeedia kanalites;
- kasutame kommunikatsioonis foto ja videomaterjali, mis peegeldab kohalikku elu-olu uute ja ägedate nurkade alt ning räägime fotoallkirjas alati juurde selle foto loo;
- tutvustame neid tegevusi kohalikus meedias ja sotsiaalvõrgustikes.

11.3. PÄRANDKULTUURID

Mainekava on tihedalt seotud pärandkultuuridega läbi järgmiste tegevuste:

- kaugtöö võimaluste loomine pärandkultuuridega seotud kohtadesse, kus kultuurihuvilistel diginomaadidel on võimalus pärandkultuuri kogemuse saada;
- ärikliendigruppide teenuse sidumine pärandkultuuri kogemuse saamisega;
- pärandkultuuride ja kultuurikogemuse pakkumine koondada kodulehele;
- piirkonna kultuuriürituste info koondamine kodulehele, kus puhkuseturistid saavad selle kohta infot;
- foto- ja videopanga loomine;
- rahvusvaheliste õppimisvõimaluste toomisel piirkonda otsida koostööd pärandkultuuride turunduse, teenuste arendamise jms valdkonna õppekavade tootmiseks;
- välisinvestorite külastustesse lisada tutvumine pärandkultuuridega ja nende olulisusega, eelistada investoreid, kes toetavad oma sotsiaalse vastutuse poliitikas kohalikku kultuuri;
- võimaldame kohalikul elanikul tutvustada lisaks looduskeskkonnale ka pärandkultuure diginomaadidele ja nende peredele luues diginomaadidele mentorite (sõprade) tugivõrgustiku. Võrgustiku liikmetest kujunevad piirkonna mainesaadikud.;
- tutvustame mõjuliidritele⁴¹ kohalikke pärandkultuure, levitame nende peegeldust kohalikele elanikele meedias ja sotsiaalmeedia kanalites;

---

⁴⁰ inglise keeles *influencer*

⁴¹ inglise keeles *influencer*

- kasutame kommunikatsioonis foto- ja videomaterjali, mis peegeldab kohalikke pärandkultuure ning lisame juurde infot, millega on tegemist;
- tutvustame neid tegevusi kohalikus meedias ja sotsiaalvõrgustikes;
- kokkuvõttes kasvab pärandkultuuride populaarsus ning teenusepakkujate arv.

11.4. MAINEKAVA SEOS TARTU2024 KULTUURIPeALINNAGA

Mainekujunduskava jääb ajaliselt Tartu2024 kultuuripealinna ettevalmistuse aastatesse. Kagu-Eesti maakonnad on sõlminud Tartuga koostöölepe kultuuripealinna programmi elluviimiseks ning Tartu on ka võtnud juhtrolli Lõuna-Eesti kuue maakonna (Valgamaa, Võrumaa, Põlvamaa, Tartumaa, Jõgevamaa ja Viljandimaa) turismiklastri loomisel. Mainekava tugev fookus pärandkultuuridele annab võimaluse tõhusaks koostööks nii, et see toetaks Kagu-Eesti maakondade külastajate arvu kasvu ka mainekavale järgneval perioodil.

Tartu2024 aastaks on Kagu-Eesti kaugtöökeskuste võrgustik jõudnud kasvada üle 30-liikmeliseks, teenuste paketid on lihvitud ning teenusepakkujatel on tekkinud võimekus tulla toime kasvava täituvusega. Lisaks puhkuseturistidele ja ärigruppidele toob loodud kaugtöökeskuste võrgustiku tuntus ja teenuse ning teeninduse erakordsus siia elama kultuuripealinna programmi ellu viima tulevad inimesed.

11.5. MAINEKAVA SEOS MAAKONDLIKE ARENGUSTRATEEGIATEGA

Võru maakonna arengustrateegia aastani 2035+ toetab mainekava kõiki olulisi eesmärke:

- Piirkonna inimeste õnnetunnet kasvatab teadmine, et piirkonda tekib kõrgepalgalisi töökohti.
- Rohkete võimalustega majanduse saavutamist toetavad välisinvesteeringud.
- Kultuurilise omapära säilimist ja arendamist toetab turismiturundus.
- Arengut toetavat majandust toetab kaugtöökeskuste teke ja nende elujõulisuse kasvatamine läbi ühise turundamise.

Valgamaa 2035 arengustrateegias toetab mainekava järgmisi eesmärke:

- Valgamaa haridusvõimalused on kvaliteetsed ja mitmekülgsed.
- Valgamaal on aktiivne kultuurielu.
- Valgamaal kasvab ettevõtete konkurentsivõime ja loodav lisandväärtus, ettevõtlikkus ja ettevõtlusaktiivsus.
- Valgamaal valmistatakse noori ette töøjõuturule sisenemiseks.
- Valgamaad tutvustatakse kui atraktiivset investeerimispiirkonda.
- Valgamaal toetatakse nutikat spetsialiseerumist.
- Valgamaa on atraktiivne ja hea mainega külastuskeskkond.

Põlvamaa 2035 arengustrateegias toetab mainekava kõiki strateegilisi tegevussuundi:

- Haritud ja teadlike elanike maakond läbi rahvusvaheliste õppekavade toomise piirkonda.
- Pärandit hoidev ja uusi väärtusi loov maakond läbi pärandkultuuri ja turismitegevuse suurema ühendamise.
- Põlvamaa on piirkonna tugevusi ja ressursse säästlikult ning nutikalt kasutavate ettevõtlike elanike ja konkurentsivõimeliste ettevõtete maakond läbi välisinvesteeringute toomise jätkusuutliku puidusektori ja mahetoidu sektorisse.
- Ettevõtlust toetav maakond läbi välisinvesteeringute meelitamise piirkonda.
- Majanduslikult aktiivsete noorte maakond läbi turimsisektorisse panustamise, et tekiks noortele sobivaid töökohta.
- Nutikatele lahendustele avatud ettevõtete maakond läbi välisinvesteeringute meelitamise ja kaugtöökeskuste arendamise.
- Positiivse brändiga maakond läbi usaldusväarsuse kasvatamise.
- Põlvamaa on elanike, ettevõtete ja külaliste nõudmistele vastava, loodust säästva ning arengut toetava elu-, ettevõtlus- ja puhkekeskkonnaga maakond, läbi välisinvesteeringute toomise jätkusuutliku puidusektori ja mahetoidu sektorisse.
- Elanike ja ettevõtete nõudmistele vastava kinnisavaraga maakond läbi kaugtöökeskuste võrgustiku loomise ja kinnisvarasektori investorite meelitamise piirkonda.
- Arengut toetava avaliku taristuga maakond läbi kaugtöökeskuste arendamine riigimajades.

Kagu-Eesti tegevuskavas 2015-2020 toetab mainekava järgmisi eesmärke:

- Ettevõtluse ja tööhõive areng. Konkurentsivõime suurenemine ja töökohtade loomine.
- Piirkonna loodusliku ja kultuuripärandi eripära parem kasutamine.

Eesti regionaalarengu strateegias 2014-2020 toetab mainekava järgmisi eesmärke:

- Keskenduda elanike töövõimaluste ning sissetulekute suurendamise meetmetele⁴².
- Piirkonna majandusstruktuuris ja hõives suure osatähtsusega traditsiooniliste ja töäjõumahukate tootmisharude (nt põllumajandus, metsandus, toiduainetööstus) tõttu on siin oluline pöörata suuremat tähelepanu nende harude lisandväärtuse kasvatamisele⁴³.
- Piirkondlike ressursside oskuslikumaks kasutuselevõtuks regiooni arengus on oluline ka muude piirkonnaspetsiifiliste kompetentsi- ja kasvuvaldkondade majandustegevuse elavdamine – sh rahvakultuurile tuginev loomeettevõtlus⁴⁴, aiandus, maastikuarhitektuur ja põllumajandussaaduste sordiaretus (Räpina)⁴⁵, puidu- ja mööblitööstuse tehnoloogiad (Võru).
- Piirkonna looduslike eelduste paremaks ärakasutamiseks tuleb pöörata suuremat tähelepanu ökoloogiliste tegevusalade (sh ökoenergeetika, öko- ja loodusturism, ökopõllumajandus, köögiviljakasvatus, tervise- ja loodustooted) edendamisele⁴⁶.
- Kagu-Eesti puhul väärib enam tähelepanu ka piirkondade omanäolisust tugevdavate tegevusalade ja kohaturunduse toetamine, et veelgi tugevdada piirkonna turismipotentsiaali ning suurendada Kagu-Eesti eripärase kultuuripärandiga piirkondade - Setomaa, Vana-Võromaa,

---

⁴² Mainekava toetab läbi välisinvesteeringute meelitamise ja turismisektori elujõu kasvatamise.

⁴³ Toetab lisandväärtuse kasvatamist läbi spetsiifiliste välisinvesteeringute meelitamise ja turismisektori jätkusuutlikkuse kasvatamise.

⁴⁴ Seda valdkonda seostati strateegias vaid Viljandiga, aga pärandkultuuridel tuginev ettevõtlus on oluline nii Setomaal, Vana Võrumaal kui Mulgimaal, mainekavas toetab seda pärandkultuuride tihe sidumine turismiga.

⁴⁵ Oluline alus puidu ja toidusektori välisinvestorite meelitamisele.

⁴⁶ Välisinvesteeringute meelitamisel on just need ettevõtete grupid fookuses.

Mulgimaa - eripära kasutuselevõttu töökohtade ja uue ettevõtluse loomisel⁴⁷.

12. TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISE MEESKOND

Tegevuskava elluviimiseks moodustavad Võru, Põlva ja Valga maakondlikud arendusorganisatsioonid juhtrühma, kuhu kuuluvad 3 maakondlikku arenduskeskuse juhti, välisinvesteeringute teemajuht, kaugtöö teemajuht ning turismi teemajuht. Juhtrühma ülesanne on tegevuskava seiramine, hangete korraldamine, vajadusel tegevuskavas muudatusettepanekute tegemine. Tegevuskava optimaalseks elluviimiseks jaotatakse teemad maakonniti järgnevalt: Võru maakond vastutab välisinvesteeringute, Põlva maakond vastutab kaugtöö ja Valga maakond vastutab turismi valdkonna tegevuste koordineerimise eest.

Juhtrühm kohtub vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord kvartalis. Tegevusaasta alguses vaadatakse üle planeeritavad tegevused, seirenäitajad, jaotatakse ülesanded ja vastutajad ning koostatakse hankeplaan. Samuti vaadatakse üle valdkondlikud kaasatavad partnerid. Tegevusaasta lõpus toimub koosolek, kus vaadatakse üle kolme valdkonna lõikes ellu viidud tegevused, tulemused ning vajadusel esitatakse strateegiarühmale põhjendatud ettepanekud tegevuskava muutmiseks.

Valdkondlikud teemajuhid koordineerivad tegevusi üle Kagu-Eesti piirkonna, kaasavad teema spetsiifikast tulenevalt partnerid ning moodustavad töörühmad. Töörühm koguneb vastavalt vajadusele, kuid mitte harvem kui kord kvartalis. Olulised kaasatavad partnerid on SA Põlvamaa Arenduskeskus, SA Valgamaa Arenguagentuur, kohalikud omavalitsused, Kagu-Eesti Puiduklaster MTÜ, Kagu-Eesti Innovatsioonikeskus, TSENER (Võrumaa Kutsehariduskeskuse Puidutöötlemise ja mööblitootmise kompetentsikeskus), õppeasutuste esindajad,

---

⁴⁷ Seotud mainekava turismiosaga, kus pärandkultuuride tutvustamine tuuakse osaks turismiteenusest

kulutuuriinstituudid (Seto, Mulgi, Vana-Võro), Töötukassa piirkondlikud esindajad, ettevõtjad, Kagu-Eesti kaugtöö juhtrühm.

Mainekava strateegiarühm koosneb Võru, Põlva ja Valga arendusorganisatsioonide juhtidest, Võrumaa Arenduskeskuse nõukogust, Valga ja Põlva Omavalitsuste Liidu üldkoosoleku liikmetest. Strateegiarühm koguneb kord aastas, et vaadata üle saavutatud tulemused. Vajadusel korrigeeritakse tegevuskava ja kinnitatakse juhtrühma poolt esitatud muudatusettepanekud.

13. EELDUSED MAINEKUJUNDUSKAVA EDUKAKS ELLUVIIMISEKS

Selleks, et mainekujunduse kava oleks edukas, on lisaks kavas väljatoodud tegevustele vaja:

- arendada jätkuvalt puidu-, toidu- ja turismisektorit, toetada koostööd, klasterdumist ja kompetentsi akumulierimist piirkonnas;
- luua turismisektorile tugimeetmed investeeringute toetamiseks kaugtöökeskuste teenuste osutamiseks (viimase miili internet, videokonverentsi tehnika, koostööruum, ergonoomilised töökohad vms);
- jätkuv infrastruktuuri arendamine (teed, ühistranspordi võrgustik, jms);
- kasvatada pärandkultuuride nähtavust läbi nende toomise "linna pilti", nagu näiteks viidad kohalikus keeles, sõnumid jms;
- arendada välisinvesteeringute "pehme maandumise" teenuseid ja infrastruktuuri, et kiirendada investeeringuid;
- kaugkoolituste (kutseharidus, rakenduslik kõrgharidus, täiendkoolitused) võimaluste toomine piirkonda kasutamaks kohalikke ettevõtteid praktikabaasina;
- suurem klastritesse koondumise ja võrgustumise soodustamine: valdkondlikud ettevõtjate klubid, turismiklaster, kaugtöövõrgustik jms;
- Kagu-Eesti koostööd, sest üksi on iga maakond liiga nõrk, et tulemusi saavutada.

14. JÄTKUSUUTLIKKUS

Mainekujunduse tegevuskava jätkusuutlikkuse tagamiseks peale toetusperioodi kaalutakse lisaks EL fondide raha kaasamisele ja ettevõtjate kaasrahastusele turimivaldkonnas turismimaksu kehtestamise võimalusi, kaugtöökeskuste finantseerimiseks võimalust kaugtöötajate maksutulu suunamist kohalikkude piirkonda kaugtöö tegemise ajaks. Äri- ja puhketurismi ning eriti kultuurihuviliste diginomaadide arvu kasvatamisel on oluline koostöö Tartu 2024 kultuuripealinnaga.

15. PEAMISED RISKID TEGEVUSKAVA ELLUVIIMISEL

Risk	Realiseerumise tõenäosus/mõju suurus	Maandamise viis
Suutmatus koostööd teha	Suur/ülisuur	Partnerid tuleb kokku sulatada ühiseks sõpruskonnaks, kus tekib omavaheline usaldus ja ausus. Koostöö seatakse ettepoole tänasest võistluslikkusest ja iga hinna eest parim olemise soovist. Kuni kõik usuvad, et iga maakond saab ise paremini hakkama kui kõik koos, siis koostööd ei sünni.
Vajaliku kompetentsi puudumine	Suur/suur	Tegevuskava hankida välistelt partneritelt ja ise selle elluviimise käigus õppida.
Usk, et kava ei tööta ja seda ei hakatagi elluviima	Suur/keskmine	Teha proovi nt välisinvesteeringute valdkonnas, mis tundub kõige arusaamatum paljudele, aastase pilootprojektiga, mille käigus on näha, kuidas läbi süsteemse panustamise hakkab piirkonna vastu huvi tekkima ning saadakse esimesed kogemused investorite suhtevõrgustiku loomisel.

		Vastavalt sellele täiendada kava ja liikuda edasi.
Usk, et kava ei tööta ja seda ei hakatagi ellu viima	Suur/keskmine	Määrata mõõdetavad vaheesmärgid, mis näitavad tulemuseni liikumise kiirust ja edu saavutamise tõenäosust. Nt turismivaldkonnas on hea Ida-Viru näide olemas, missuguse nähtavuse ja omakanalite kasvatamise tempoga hakkas külastajatevoog kasvama.